

Datum: 20.07.2021

Medij: Večernje novosti

Rubrika: Kultura

Autori: Slobodan Maldini

Teme: Narodno pozorište u Subotici

Naslov: Građenje i rušenje

Napomena:

Površina: 228

Strana: 24

ДНЕВНИК
ЗАБЛУДА

Грађење и рушење

Пише
Слободан
Малдини

У Видовданској улици на Врачару урушила се стамбена зграда пошто су јој поткопани темељи током грађевинских радова на суседној парцели. Иако су станари упозоравали на померање своје зграде, пуцање зидова и плочица, извођач суседне новограђење се оглушио и наставио са широким ископом, све док није потпуно пореметио статистику суседног објекта. ОDMAH по урушавању, градска инспекција је забранила његово коришћење, а привремени смештај изненадних бескућника обезбедиле су Општина Врачар и Центар за социјални рад. Оваква ситуација није нова ни непозната. Постоје многобројни случајеви рушења старих кућа услед нестручне грађење нових зграда, али и они где је циљ обезвређење старих објеката ради њиховог уклањања и ослобађања места за будуће зграде. Недавно је у центру Београда, у Ресавској 25, срушена београдска палата

чувеног архитекте с краја 19. и почетка 20. века Јована Илкића, без обзира на то што је уживала статус културног добра под претходном заштитом. Иако под истим статусом споменика културе, срушено је и суседно градско здање у Мишарској 3. У Господар Јовановој 47 уклоњена је кућа из 19. века у којој је некада живела чувена јеврејска породица Барух и која је била под заштитом Завода за заштиту споменика културе, а инвеститору је чак обезбедена правоснажна грађевинска дозвола. Заштићена палата архитекте Константина Јовановића у Карађорђевој 7, саграђена крајем 19. века у духу академизма, током неколико месеци два пута је изгорела, чиме је ово здање "припремљено" за рушење и градњу новог објекта. У београдској Улици краљице Наталије 8, 10 и 12 уклоњене су историјски јединствене абацијске куће из 19. века, уписане као непокретно културно добро. Иако зашти-

ћена, београдска култна кафана "Три листа дувана" с краја 19. века, подигнута на углу Булеvara краља Александра и Кнеза Милоша, срушена је због планиране грађење хотела "Хилтон". Иако је блок између београдских улица Адмирала Гепрата, Кнеза Милоша, Балканске и Немањине проглашен за културно добро и просторно-историјску целину, планом детаљне регулације предвиђено је рушење старог здања Завода за фотограмetriју у Улици адмирала Гепрата 14, а потенцијалном инвеститору дата је слобода да сам одлучује о његовој будућности! Упркос одлуци Владе Републике Србије која је Улицу браће Радић у Суботици прогласила за непокретно културно добро, савремен је са земљом низ кућа од броја 41 до 45. Без обзира на то што је уживала високи степен заштите споменика културе, уништена је зграда суботичког Народног позоришта, најстаријег у земљи, уз

Место урушавања куће у Видовданској улици

Фото: Д. Милошевић

бруталну употребу градитељске кугле. Након две стотине година постојања, у Зрењанину је савремена са земљом чувена кућа Филковића, културно добро од великог значаја за Републику Србију. Многобројни примери и карактеристични начини рушења заштићених објеката културе намећу тешка питања: Да ли је

уопште могуће заштитити културно благо, када се сама држава према њему односи неодговорно? И да ли су инвеститори једини непријатељи нашој културној оставштини, или у свему саучествује држава, која дозвољава, а често и подстиче својшћу ерозију нашег културног наслеђа? ■

